

Sygn. akt VI RCa 119/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny - Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Zofia Rutkowska (spr)
Sędziowie:	Lech Dłuski Marta Banaś – Grabek

po rozpoznaniu w dniu 18 września 2020 w Olsztynie r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa małoletniego **J. P.** reprezentowanego przez przedstawicielkę ustawową A. G.

przeciwko **Ł. P.**

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji powoda i apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 28 maja 2020 r, sygnatura akt III RC 463/19

1. Oddała apelację powoda.
2. Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że powództwo oddała i uchyla punkty II, IV i V zaskarżonego wyroku.
3. Koszty procesu stron za instancję odwoławczą wzajemnie znosi.

Lech Dłuski Zofia Rutkowska Marta Banaś – Grabek

Sygn. akt VI RCa 119/20

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 28 maja 2020 r., sygn. akt III RC 463/19, Sąd Rejonowy w Olsztynie zasądził od pozwanego Ł. P. tytułem podwyższonych alimentów na rzecz małoletniego powoda J. P. kwoty po 800 zł miesięcznie, płatnych do rąk przedstawicielki ustawowej małoletniego A. G. , do 5-go dnia każdego miesiąca z góry, z ustawowymi odsetkami w przypadku opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, poczynając od 1 czerwca 2020 r., w miejsce alimentów w kwocie po 650 zł miesięcznie ustalonych ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Dziąldowie w dniu 7 grudnia 2015, sygn.

akt III RC 350/15. W pozostałej części powództwo o podwyższenie alimentów na rzecz małoletniego Sąd Rejonowy oddalił.

W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że małoletni J. P. jest synem pozwanego Ł. P. i A. G., którzy pozostawali w związku małżeńskim, rozwiązanym na skutek wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 29 grudnia 2011 r., sygn. akt VI RC 906/10. W czasie, w którym zawarto ugodę alimentacyjną, małoletni miał (...) lat i uczęszczał do (...) klasy szkoły (...). Uczestniczył w zajęciach dodatkowych z (...). Chorował na (...). Mieszkał wspólnie z matką i jej partnerem w D., gdzie matka małoletniego wynajmowała mieszkanie. Matka małoletniego pracowała jako (...), jej dochody osiągały wysokość ok. 3500 zł miesięcznie. Jej partner pracował za wynagrodzeniem 2300 zł. Pozwany mieszkał i pracował w M. jako (...) maszyn (...) za wynagrodzeniem ok. 3500 zł. Wynajmował mieszkanie.

Obecnie małoletni ma (...) lat i uczęszcza do (...) klasy szkoły (...). Bierze udział w zajęciach z (...) i (...). Nie uczestniczy w zajęciach dodatkowych. Kontynuuje leczenie (...), przyjmuje leki na stałe. Nosi okulary. Odmawia spotkań z ojcem, pomimo że ten stawia się na każdy termin kontaktu. Matka małoletniego ponownie zawarła związek małżeński, nie posiada innych dzieci niż powód. Mieszka wraz z powodem we własnościowym mieszkaniu w O., na zakup którego zaciągnęła kredyt. Pracuje jako specjalista ds. (...)i obsługi (...)za wynagrodzeniem 3142,02 zł. Z uwagi na epidemię jej wynagrodzenie zmalało do ok. 2000-2300 zł netto. Jej mąż pracuje jako (...) za wynagrodzeniem podobnym do zarobków małżonki. Pozwany pracuje na dotychczasowym stanowisku. Zarabia średnio 5187,50 zł netto. Samodzielnie prowadzi gospodarstwo domowe, wynajmuje mieszkanie w M.. Leczy się na (...), H., chorobę (...) oraz (...). Regularnie uiszcza alimenty na rzecz małoletniego, ponadto partycypuje w dodatkowych kosztach jego utrzymania.

Sąd podniósł, że naturalny rozwój dziecka pociąga za sobą wzrost jego usprawiedliwionych potrzeb, co czyni zasadnym żądanie powoda. Poprawie uległa sytuacja majątkowa pozwanego. Po uiszczeniu wszystkich stałych zobowiązań pozwanemu pozostaje do dyspozycji znaczna suma pieniędzy. Małoletni ma prawo do życia na porównywalnej stopie życiowej co jego rodzice. Powód nie wykazał, aby na swoje usprawiedliwione potrzeby wymagał kwoty aż 2000 zł, jego sytuacja życiowa nie uległa znacznej zmianie. Dodatkowe koszty utrzymania małoletniego generują jego choroby. Matka małoletniego również winna się przyczyniać do zaspokajania potrzeb syna. Po zakończeniu epidemii jej dochody winny powrócić na dotychczasowy poziom. Podwyższenia alimentów nie może uzasadniać okoliczność zaciągnięcia kredytu przez matkę powoda.

Z powyższym orzeczeniem nie zgodził się pozwany. Zaskarżając go w części dotyczącej podwyższenia alimentów oraz obciążającej go kosztami sądowymi w kwocie 200 zł na rzecz Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego:

- 1) art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 138 kro poprzez niedostateczne rozważenie całokształtu okoliczności, jego sytuacji materialnej w związku z charakterem wykonywanej pracy w obliczu COVID-19
- 2) art. 233 § 1 kpc w zw. z art. 138 § 1 kro oraz art. 135 kro, jako istotnej zmiany jego sytuacji, po nagłej i niespodziewanej utracie stałej pracy, jak również ograniczeniami w znalezieniu i podjęciu pracy po komplikacjach w leczeniu powypadkowym,
- 3) art. 232 kpc w zw. z art. 233 § 1 kpc i art. 135 kro poprzez pominięcie części materiału dowodowego w postaci jego zeznań i przedłożonych dowodów o braku zdolności do prawidłowego funkcjonowania w życiu codziennym i zawodowym, w związku z doznany urazem i leczeniem powypadkowym.
- 4) poprzez bezkrytyczne przyjęcie wysokości obecnych zarobków przedstawicielki ustawowej małoletniego w okresie pandemii wobec przedłożonych dowodów.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że jego możliwości zarobkowe uległy pogorszeniu po ogłoszeniu wyroku. Następnego dnia otrzymał wypowiedzenie umowy o pracę z uwagi na likwidację jego stanowiska pracy. Od 1 lipca 2020r pozostaje bez środków do życia. Nie może podjąć dowolnej pracy fizycznej. Nadal przebywa na zwolnieniu lekarskim w związku ze złamaniem(...), którego doznał w wypadku w styczniu 2020r . Konsekwencją urazu pozwanego

było umieszczenie w jego ciele dwóch metalowych drutów, utrzymujących obręcz barkową. Pozwany wymaga długiej rehabilitacji. Poszukuje aktywnie zatrudnienia, jednak na skutek ciężkiej sytuacji w branży (...) jest to utrudnione. Swoją sytuację majątkową ocenił jako tragiczną. Zdaniem pozwanego potrzeby małoletniego zwiększyły się jedynie na skutek inflacji. Ogólne koszty utrzymania rodziny matki małoletniego zmniejszyły się na skutek wejścia przez nią w nowy związek małżeński. Nadto sytuacja finansowa pracodawcy matki małoletniego jest dobra, co nie uzasadnia obniżenia jej wynagrodzenia.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o odrzucenie apelacji pozwanego w całości. Wskazał, że pozwany posiada bogate doświadczenie zawodowe jako (...) i specjalista ds. (...). Utrata pracy przez pozwanego jest jedynie jego manipulacją. Nadto pozwany winien mieć oszczędności, które mógł poczynić z wysokich zarobków. Uraz, którego doznał pozwany, nie jest poważny.

Z orzeczeniem Sądu Rejonowego nie zgodził się również małoletni powód. Zaskarżył go w części dotyczącej punktu I w zakresie wysokości kwoty alimentów i wniósł o jego zmianę poprzez podwyższenie alimentów do kwoty 1000 zł. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wyrażającego się w przeświadczeniu Sądu, że ustalona kwota 800 zł jest adekwatna do wzrostu potrzeb powoda oraz możliwości zarobkowych jego rodziców.

W uzasadnieniu podniósł, że jego potrzeby materialne wzrosły. Do uzasadnionych potrzeb małoletniego należy również zaliczyć koszt kredytu zaciągniętego przez jego matkę na zakup mieszkania, w którym małoletni mieszka wraz z matką. Małoletni odmawia kontaktów z ojcem na skutek błędów wychowawczych pozwanego. Ponadto pozwany nie ponosił kosztów z tytułu kontaktu z synem, bowiem przyjeżdżał na nie służbowym samochodem. Zarobki pozwanego wzrosły znacznie w ostatnich latach.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie apelacji powoda. Wskazał, że Sąd Rejonowy słusznie i prawidłowo przedstawił oraz ocenił obecną sytuację małoletniego. Zakup mieszkania przez matkę małoletniego nie zmienił sytuacji mieszkaniowej samego powoda. Nadto w związku z przeprowadzką powód był zmuszony do porzucenia dotychczasowego środowiska szkolnego i koleżeńkiego. Pozwany przekazywał synowi ubrania i ponosił koszty wizyt lekarskich oraz hobby małoletniego. Pozwany nadal przebywa na zwolnieniu lekarskim. Przeszedł kolejną operację i wymaga rehabilitacji. Niemożliwym jest w chwili obecnej znalezienie przez niego nowego zatrudnienia, a ZUS nadal nie wypłacił mu zasiłku chorobowego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie, natomiast apelację powoda należy uznać za bezzasadną. Należy podkreślić, iż Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy ustalił stan faktyczny na moment zamknięcia postępowania pierwszoinstancyjnego. Materiał dowodowy tam zgromadzony był wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji w uzasadnieniu orzeczenia rozważył szczegółowo sytuację materialną i życiową stron. Sąd w sposób komplementarny, spójny i logiczny dokonał analizy uzasadnionych potrzeb małoletniego. Ustalenia poczynione przez Sąd Rejonowy są racjonalne i prawidłowe. Niemniej stały się one nieaktualne na skutek późniejszych zdarzeń w sytuacji życiowej pozwanego, w związku z czym w oparciu o dowody przedstawione przez strony w toku postępowania apelacyjnego koniecznym stało się ich uzupełnienie, a w konsekwencji tego również modyfikacja samego wyroku.

Materialnoprawną podstawę do zmiany orzeczenia alimentacyjnego stanowi art. 138 kro, zgodnie z którym „W razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego.” Przez "zmianę stosunków" należy rozumieć zmianę okoliczności istotnych z punktu widzenia ustawowych przesłanek obowiązku alimentacyjnego i zakresu świadczeń alimentacyjnych. Zatem nie każda zmiana w życiu obowiązanego czy uprawnionego do alimentów będzie podstawą do zmiany orzeczenia alimentacyjnego, w szczególności jeśli nie ma charakteru trwałego, zasadniczego, i nie wyczerpuje przesłanek, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego.

Zgodnie z art. 135 § 1. kro „zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego”. Współzależność między tymi dwoma czynnikami wyraża się w tym, że usprawiedliwione potrzeby uprawnionego powinny być zaspokojone w takim zakresie, w jakim pozwalają na to możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego (vide wyrok Sądu Najwyższego z 10 października 1969 r., III CRN 350/69). Dopiero więc ustalenie usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz możliwości zarobkowych i majątkowych zobowiązanego, następnie zaś porównanie tych wartości umożliwia ustalenie, czy i w jakim zakresie (w całości bądź w części) potrzeby uprawnionego mogą być zaspokojone przez zobowiązanego. Zakres świadczeń alimentacyjnych powinien być tak ustalony, aby ich spełnianie nie powodowało u zobowiązanego niedostatku. Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem judykatury górną granicą świadczeń alimentacyjnych są zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego, choćby nawet nie zostały w tych granicach pokryte wszystkie usprawiedliwione potrzeby uprawnionego do alimentacji (vide wyrok Sądu Najwyższego z 20 stycznia 1972 r., III CRN 470/71).

Mając na uwadze powyższe, zdaniem Sądu odwoławczego utrzymanie wyroku Sądu I instancji byłoby sprzeczne z zasadą wyrażoną w art. 135 § 1 kro. Powód nie może domagać się świadczenia alimentacyjnego w wysokości przekraczającej zdolności zarobkowe i majątkowe pozwanego. Sytuacja życiowa i finansowa pozwanego uległa znacznemu pogorszeniu po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy. Utracił on pracę, która stanowiła jego jedyne źródło dochodu. Nadto na skutek doznanego w wypadku poważnego urazu podjęcie przez niego nowego zatrudnienia jest znacząco utrudnione. Zdolność zarobkowania pozwanego jest znacznie obniżona. Nie otrzymał również zasiłku chorobowego z ZUS. Pozwany nie pozostaje jednak bierny w tej sytuacji. Podjął leczenie, które ma przywrócić mu zdolności do zarobkowania oraz aktywnie poszukuje zatrudnienia. Należy ocenić, że do momentu powrotu sił u pozwanego sytuacja ta się utrzyma. Ma ona zatem charakter długotrwałej. Nie można jednak wskazać konkretnej daty granicznej, po której zdolności zarobkowe pozwanego powrócą do dotychczasowego poziomu, a pozwany będzie mógł podjąć pracę zgodną ze swoim doświadczeniem i wykształceniem. Nie ma przy tym racji powód, wskazując, że osoba z doświadczeniem zawodowym pozwanego nie powinna mieć problemów ze znalezieniem nowej pracy. Sytuacja finansowa pozwanego nie jest ciężka na skutek braku doświadczenia. Je przyczyną jest zła sytuacją zdrowotną pozwanego po wypadku.

Pozwany dotychczas regularnie uiszczał swoje zobowiązania finansowe wobec powoda, nie uchylał się od tego obowiązku, pomagał również przy realizacji dodatkowych kosztów jego życia. Deklaruje również, że w przyszłości będzie czynił starania o terminowe wykonywanie swoich obowiązków. Nie sposób jednak uznać za słuszne dodatkowe obciążanie pozwanego, które spowoduje dalsze jego zubożenie i może mu utrudnić proces rehabilitacji.

Powodowi nie udało się wykazać jakoby twierdzenia pozwanego były jedynie manipulacją z jego strony, dążącą do uzyskania korzystnego dla niego orzeczenia. Pozwany przedstawił szereg dowodów, które poświadczają jego złą sytuację życiową, a które znacznie ograniczają jego możliwości alimentowania małoletniego. Dowody przedstawione przez pozwanego należy ocenić jako rzetelne i wiarygodne. Nie można również uznać za zasadną argumentację powoda jakoby uraz doznany przez pozwanego nie był poważny. Nie ma wpływu na zdolności zarobkowe to, czy zastosowane w stosunku do pozwanego procedury medyczne są procedurami standardowymi, a to jak one oddziałują na możliwość zarobkowania przez zobowiązanego i czy pozwolą mu powrócić do pełnej sprawności. W przedmiotowej sprawie istotnym jest zatem fakt, że doznane przez pozwanego obrażenia oraz konieczność przejścia procesu rehabilitacji znacznie ograniczają możliwość podjęcia pracy zarobkowej, czyniąc niemożliwym alimentowanie powoda na poziomie ustalonym przez Sąd I instancji.

Nie ma przy tym racji powód, podnosząc jakoby jego uzasadnione potrzeby wzrosły w sposób znaczny. Powodowi nie udało się wykazać znacznych zmian w katalogu uzasadnionych potrzeb. Rację ma Sąd I instancji, doszukując się przyczyny zwiększonych potrzeb małoletniego w inflacji. Sytuacja powoda nie uległa znaczącej zmianie, a leczenie jego schorzeń nie stanowi dużego wydatku. Do katalogu uzasadnionych potrzeb małoletniego nie można również zaliczyć kosztów kredytu na zakup mieszkania, zaciągniętego przez matkę małoletniego. W kwocie alimentów należy uwzględnić niejako ryczałtowo koszty zużycia wody, prądu, gazu do gotowania i ogrzania wody. Koszt utrzymania

i ogrzania mieszkania obciąża rodzica, któremu powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej i zobowiązany jest on zapewnić dla siebie takie mieszkanie, które umożliwi pobyt z nim dzieci. Zakup mieszkania i zaciągnięcie przez matkę powoda na ten cel kredytu należy ocenić w kategorii działania na rzecz powiększenia jej majątku własnego. Przy podejmowaniu takich zobowiązań finansowych winna dokonać oceny swoich możliwości finansowych biorąc pod uwagę, że będzie zmuszona ponosić koszt spłaty kredytu, a nie liczyć na to, że sfinansuje go częściowo lub całkowicie z podwyższonych na dziecko alimentów. Kwestie te w sytuacji obniżonej zdolności zarobkowania przez pozwanego mają znaczenie drugorzędne.

Mając na uwadze zmianę wyroku Sądu I instancji poprzez oddalenie powództwa, koniecznym było uchylenie rozstrzygnięć dotyczących nadania rygoru natychmiastowej wykonalności oraz obciążenia pozwanego kosztami opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony z urzędu.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 kpc Sąd oddalił apelację powoda, natomiast na skutek uwzględnienia apelacji pozwanego na podstawie art. 386 § 1 kpc orzekł o zmianie wyroku Sądu I instancji poprzez oddalenie powództwa. O kosztach postępowania odwoławczego Sąd orzekł na podstawie art. 102 kpc, mając na uwadze zasady słuszności.

Lech Dłuski Zofia Rutkowska Marta Banaś – Grabek